

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Γ' ΤΑΞΗ ΕΠΑΛ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΑΠΟ ΤΟΝ 20ό ΣΤΟΝ 21ο ΑΙΩΝΑ

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Ζοζέ Μποβέ, ο «πράσινος» Γαλάτης

Το απόσπασμα (ελαφρώς διασκευασμένο) προέρχεται από συνέντευξη που παραχώρησε ο Γάλλος ακτιβιστής και ευρωβουλευτής Ζοζέ Μποβέ στον δημοσιογράφο Γιώργο Αρχιμανδρίτη. Δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «ΒΗMagazino» στις 6.6.2011: <https://www.tovima.gr/2011/06/06/vimagazino/>

- Μιλήσατε πριν για κατανάλωση. Πιστεύετε ότι η σημερινή κρίση συνδέεται με τη σπατάλη των φυσικών πόρων και με τη σπατάλη γενικότερα;

«Η κρίση είναι απόρροια ενός συνόλου πραγμάτων. Σήμερα βρισκόμαστε σε κρίση κοινωνική, οικονομική και οικολογική. Η κοινωνική κρίση δεν θα ξεπεραστεί, αν δεν ξεπεραστεί η οικολογική κρίση. Πρέπει, λοιπόν, να σκεφτούμε την αλλαγή της οικονομίας, των πρακτικών παραγωγής και κατανάλωσης, γιατί βρισκόμαστε σε έναν κόσμο πεπερασμένο και τα όρια του πλανήτη, αν προσθέσει κανείς και τους περιβαλλοντικούς κινδύνους όπως το φαινόμενο του θερμοκηπίου, μας υποδεικνύουν την ανάγκη αλλαγής μοντέλου. Και αυτό, επίσης, είναι κάτι που βρίσκεται σε εξέλιξη. Καταλαβαίνουμε όλο και καλύτερα ότι πρέπει να ανακατανείμουμε διαφορετικά τον πλούτο, να παράγουμε και να καταναλώνουμε διαφορετικά.»

- Πολλοί υπερασπίζονται την ανάπτυξη των γενετικά τροποποιημένων προϊόντων, λέγοντας ότι αυτό θα βοηθήσει να τραφούν οι χώρες του Τρίτου Κόσμου. Συμφωνείτε με την άποψη αυτή;

«Φυσικά και όχι! Τα μεταλλαγμένα προϊόντα δημιουργήθηκαν από μεγάλες εταιρείες, όχι για να βοηθήσουν τον Τρίτο Κόσμο, αλλά για να πουλήσουν περισσότερα εντομοκτόνα και να αποκτήσουν το μονοπώλιο των σπόρων. Ποτέ δεν θα δούμε τα προϊόντα αυτά να συμβάλλουν στην εξάλειψη της πείνας, αφού το πρόβλημα είναι κυρίως οικονομικό. Ο καλύτερος τρόπος καταπολέμησης της πείνας στον πλανήτη είναι να επιτραπεί στους αγρότες των χωρών του Νότου να αναπτύξουν τη δική τους γεωργία, να προστατεύσουν τη δική τους αγορά αγροτικών προϊόντων και να τρέφονται με αυτά. Τα μεταλλαγμένα αφορούν μεγάλες εξαγωγίμες καλλιέργειες προϊόντων, όπως το καλαμπόκι ή η σόγια, τα οποία δεν έχουν καμία σχέση με τις αγροτικές καλλιέργειες των χωρών αυτών.»

- Πιστεύετε, δηλαδή, ότι πρέπει να αναπτυχθεί η τοπική παραγωγή και κατανάλωση...

«Ναι. Παράλληλα με την αλλαγή τρόπου ανάπτυξης πρέπει να παράγουμε και να καταναλώνουμε σε τοπική κλίμακα. Αυτός είναι ο καλύτερος τρόπος για να καλυφθούν οι ανάγκες των ανθρώπων, αλλά και για να καταπολεμηθεί η ενεργειακή σπατάλη από τη μεταφορά των προϊόντων από τη μία ήπειρο στην άλλη με πλοίο ή αεροπλάνο. Πρόκειται για κάτι εντελώς παράλογο. Η τοπική παραγωγή, λοιπόν, είναι ένα από τα μέσα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να βγούμε από την κρίση και, για να επιτρέψουμε στις χώρες του Νότου, να έχουν το δικό τους μέλλον.»

- Για να επιτευχθεί, όμως, αυτό χρειάζεται σημαντικές εκπαιδευτικές και ενημερωτικές εκστρατείες, ώστε να αλλάξουν οι διατροφικές συνήθειες των πολιτών των ανεπτυγμένων χωρών...

«Αυτό αποτελεί μέρος του έργου που πρέπει να επιτευχθεί μέσα από τη σχολική και κοινωνική εκπαίδευση, αλλά και από την κινητοποίηση ενάντια στις μεγάλες αλυσίδες καταστημάτων. Από τη στιγμή που σήμερα ευνοείται και υποστηρίζεται το εμπόριο, οι κανόνες που έχουν θεσπιστεί από τον Διεθνή Οργανισμό Εμπορίου το ενισχύουν με τρόπο εντελώς παράλογο εις βάρος της παραγωγής σε τοπική κλίμακα. Οι εκτάσεις γης που χρησιμοποιούνται σήμερα για τις εξαγωγές θα μπορούσαν κάλλιστα να χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη της γεωργίας των χωρών του Νότου.»

- Ο πολίτης πώς μπορεί να συμβάλει σε αυτό πρακτικά;

«Πιστεύω ότι συχνά τα πράγματα γίνονται μέσα από την παιδεία της δράσης. Σε πολλές χώρες δημιουργούνται δίκτυα άμεσων σχέσεων ανάμεσα σε αγρότες και καταναλωτές. Όταν λοιπόν ευνοούνται αυτά τα δίκτυα, όταν ευνοούνται οι αγορές μικρών αποστάσεων και η απευθείας πώληση των προϊόντων, περνάμε σε έναν άλλον τρόπο διατροφικής οργάνωσης και επιλογής τροφίμων. [...]»

A3. (μονάδες 25)

Έστω ότι το κείμενο που διάβασες έχει αναδημοσιευτεί στο προηγούμενο φύλλο της εφημερίδας του σχολείου σου. Με αφορμή τις θέσεις του Ζοζέ Μποβέ συντάσσεις άρθρο 200-250 λέξεων για το επόμενο φύλλο της εφημερίδας, όπου αιτιολογείς την άποψη ότι η «κοινωνική κρίση δεν θα ξεπεραστεί, αν δεν ξεπεραστεί η οικολογική κρίση» και προτείνεις τρόπους με τους οποίους οι σύγχρονες κοινωνίες θ' ανακόψουν την περιβαλλοντική καταστροφή και θα διαμορφώσουν αρμονική σχέση με το φυσικό περιβάλλον.

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Ν. ΚΩΤΣΙΟΣ (1932 –)

Τα παιδιά του οικοτροφείου (απόσπασμα)

Στο απόσπασμα από το βιβλίο του Θεόδωρου Ν. Κώτσιου «Τα παιδιά του οικοτροφείου» (εκδ. ΕΣΤΙΑ, Αθήνα, 2014) ο συγγραφέας καταγράφει αναμνήσεις από το 1946, όταν φεύγει από το χωριό του, για να φοιτήσει στο Γυμνάσιο μιας κοντινής κωμόπολης. Με τον πατέρα του αποτελείται στην Επισκοπή που υποστηρίζει τα παιδιά, προσφέροντάς τους στέγη.

Πρώτη φορά έβλεπε το παιδί τέτοια παράξενα δέντρα. Μπορεί ο δάσκαλος στο δημοτικό να τους τα είχε διδάξει, ούτε που το θυμάται. Αυτός το δέντρο που γνώριζε καλά ήταν το πουρνάρι. Αυτό δέσποζε σ' όλο το χωριό. Τροφή για τα γίδια, αλλά και καύσιμο για τους φούρνους που δούλευαν συνέχεια, μέρα παρά μέρα τουλάχιστο, για να ψήσουν το ψωμί, αλλά και τις πίτες που παρήλαυναν στο τραπέζι, λογής λογής. Τυρόπιτες, γαλατόπιτες, κολοκυθόπιτες, αλλά και κρεατόπιτες, κοφτόπιτες, ρυζόπιτες. Η μια καλύτερη από την άλλη, διάλεξε και πάρε. Με τέχνη φκιαγμένες, με μαστοριά, με κέφι. Λες και κατασκεύαζαν γλυπτά, λες και ζωγράφιζαν πίνακες. Πρώτα το άνοιγμα του φύλλου. Ολόκληρη διαδικασία στη ζύμη, στο βέργι. Και το χαμούρι¹ με όλα τα υλικά και με το βούτυρο σπιτίσιο, που μοσχοβόλαγε.

Το Ρολόι της πόλης χτύπησε άπαξ. Μια σκάλα οδηγούσε στο ιδιαίτερο γραφείο της Επισκοπής. Σκαλιά δώδεκα. Τα ανέβηκαν πατώντας σιγά, λες και δεν ήθελαν να χαλάσουν την ηρεμία του χώρου. Κάθισαν σε έναν καναπέ, μάλλον αναπαυτικό. Ένας ιερωμένος τούς πλησίασε. Κάτι είπαν με τον πατέρα, ο οποίος του παρέδωσε με ευλάβεια το πήλινο δοχείο που κρατούσε. Ήταν βούτυρο ιδίας παραγωγής. Για να καταλάβουν ότι και στο χωριό τους κάτι κάνουν. Για να νοστιμίσουν τα φαγητά τους.

Το βούτυρο δεν γινόταν στο άψε-σβήσε. Ήθελε δουλειά και μάλιστα αρκετή. Άρμεγαν τα ζωντανά και το γάλα το έβραζαν. Αφού κρύωνε, με την πάνα² του το ρίχνανε στο τουρμπέκι, που ήταν ένα δρύινο δοχείο στρογγυλό και μακρύ, με διάμετρο δέκα με δεκαπέντε πόντους και ύψος πάνω από ένα μέτρο. Μ' ένα ξύλο μακρύ, που στην άκρη του ήταν στεριωμένο ένα βαρίδι από χοντρή σανίδα, το χτυπούσαν ώρα πολλή. Κι αυτό φρέσκο, έβγαине στον αφρό. Νόστιμο, το δοκίμαζες με το δάχτυλο κι έλεγες, Μάνα μου, δώσ' μου κι άλλο. Μετά το λιώνανε, το αλατίζανε κι ήταν έτοιμο για μαγείρεμα. Έκανε τα φαγητά άλλο πράμα και τα τηγανητά αυγά να σπάνε τις μύτες της γειτονιάς.

B3. (μονάδες 25)

¹ ζύμη

² πέτσα, το λιπαρό μέρος του γάλακτος που πήζει και το καλύπτει σαν μεμβράνη, όταν κρυώσει

Ο αφηγητής, εντυπωσιασμένος από το νέο, διαφορετικό περιβάλλον της κωμόπολης που επισκέπτεται, ανακαλεί στη μνήμη του συνήθειες από την καθημερινότητα στο χωριό του. Ποια στοιχεία των αναμνήσεών του αναδεικνύουν την αρμονική σχέση των κατοίκων του χωριού με τη φύση; Ποιες είναι οι συνέπειες, κατά την άποψή σου, της απομάκρυνσης των ανθρώπων της εποχής μας, ακόμη και στην επαρχία, από αυτόν τον τρόπο ζωής; Η απάντησή σου να εκτείνεται σε 100-150 λέξεις και να τεκμηριώνεται με κειμενικές αναφορές.

Μονάδες 25